Lietas Nr. A420154916
Lietas arhīva Nr. A42-01549-16/26

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016. gada 16. maijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Romāns Dončenko,

piedaloties pieteicējam /pers. A/ *(/pers. A/)*, pieteicēja juridiskās palīdzības sniedzējam zvērinātam advokātam Vilmāram Endzelim,
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārstāvim Mārcim Kolbergam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldē 2015. gada 25. septembrī saņemts pieteicēja Kongo Demokrātiskās Republikas (turpmāk – Kongo DR) pilsoņa /pers. A/ iesniegums par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā.

Pieteicējs kā patvēruma pieprasīšanas iemeslu iesniegumā ir minējis, ka viņam Kongo DR draudot nāve. Vēlākajās pārrunās pieteicējs norādījis, ka viņš tiekot vajāts par saviem politiskajiem uzskatiem.

[2] Ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) Patvērumu lietu nodaļas 2016. gada 29. janvāra lēmumu Nr. 24/BD-1634/19 (turpmāk – Lēmums) pieteicējam atteikts piešķirt bēgļa un alternatīvo statusu Latvijas Republikā. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja paskaidrojumos norādītais nav pamatots ar dokumentiem vai citiem pierādījumiem. Pieteicēja sniegtie paskaidrojumi attiecībā uz kopējo situāciju Kongo DR ir ticami, tomēr lietas individuālo apstākļu izklāsts satur virkni pretrunu un liek apšaubīt pieteicēja patiesos iemeslus patvēruma pieprasīšanai. Piemēram, lai gan pieteicējs esot bijis iesaistīts partijas *UDPS* politiskajās aktivitātēs, tomēr viņa zināšanas par partiju ir virspusējas un kļūdainas (nespēj nosaukt pilnu partijas nosaukumu, kļūdaini nosauc partijas simbolus). Pieteicējs no valsts nav izceļojis uzreiz pēc tam, kad sapratis, ka viņa dzīvība ir apdraudēta – 2015. gada februārī, bet darījis to tikai sešus mēnešus vēlāk – 27. augustā. Pieteicējs nespēj nosaukt viņam izteiktus brīdinājumus, kas varētu liecināt par vajāšanu viņa politiskās darbības dēļ un par viņa dzīvības apdraudējumu. Policijas darbinieka izteiktais brīdinājums uzmanīties pats par sevi neliek domāt, ka pastāv vajāšana vai nāves draudi.

[2.2] Saskaņā ar pieteicēja teikto, viņam nekad nav bijušas problēmas saistībā ar viņa politisko darbību, jo streiki, ko organizējis pieteicējs, bijuši legāli un oficiāli saskaņoti ar gubernatoru. Tādējādi nav pamata uzskatīt, ka pieteicējs tiek vajāts politisko uzskatu dēļ.

[2.3] Pieteicēja ceļošanas dokumentā esošie ceļošanas zīmogi un vīzas liecina, ka pieteicējam nav bijušas problēmas atkārtoti ieceļot un izceļot no valsts. Ja Kongo DR varas iestādes būtu vēlējušās pieteicēju aizturēt, tām būtu bijusi iespēja to izdarīt, līdz ar to Pārvalde secina, ka pieteicējam nedraud reāla vajāšana no Kongo DR varas iestāžu puses.

[2.4] Kongo DR nav konstatējama plaši izplatīta vardarbība iekšēja bruņota konflikta dēļ, galvenos draudus drošībai rada sadursmes starp protestētājiem un valdības spēkiem, kā arī ekonomiskās situācijas izraisītais noziedzības līmenis.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

[4] Pieteicēja juridiskās palīdzības sniedzējs 2016. gada 7. martā tiesai rakstveidā norādījis uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[4.1] Pārvalde nav konstatējusi un objektīvi norādījusi visus lietas faktiskos apstākļus.

[4.2] Pārvalde nepamatoti secinājusi, ka pieteicēja sniegtās ziņas ir pretrunīgas.

[4.3] Izdodot Lēmumu, ticis ignorēts fakts par 2015. gada janvārī Kongo DR notikušajām manifestācijām ar tām sekojošajām aktīvistu vajāšanām.

[4.4] Lēmumā nepamatoti apšaubīta ticamība pieteicēja paskaidrojumiem. Desmit un vairāk gadu senu notikumu precīza piesaiste attiecīgajam gada skaitlim ir pa spēkam vienīgi cilvēkam, kas to īpaši cenšas atcerēties.

[4.5] Lēmums pieteicējam nav ticis iztulkots pilnā apjomā.

[5] 2016. gada 29. martā tiesā saņemti Pārvaldes rakstveida paskaidrojumi. Pārvalde pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā minēto un papildus turpmāk norādīto argumentāciju.

[5.1] Saskaņā ar informāciju par Kongo DR vairumā gadījumu tiek arestēti partiju līderi un aktīvākie demonstrāciju dalībnieki, nevis ierindas biedri. Turklāt, ņemot vērā pieteicēja zināšanas par partiju, Pārvalde kritiski vērtē pieteicēja norādīto, ka viņš ir partijas biedrs.

[5.2] Attiecībā uz pieteicēja turēšanu apcietinājumā Pārvalde norāda, ka tam par iemeslu bijusi pieteicēja biedra, kurš esot vajāts par kāda varas partijas deputāta piekaušanu, slēpšana pieteicēja mājās, nevis pieteicēja politiskie uzskati. Par noziedznieka slēpšanu arī Latvijas Krimināllikumā ir paredzēta kriminālatbildība, tādēļ divu nedēļu apcietinājumu, ja tāds patiešām ir bijis, nevar uzskatīt par vajāšanu vai smagu kaitējumu, kas izpaudies kā nesamērīgs sods.

[5.3] Par argumentu, ka Pārvalde izdevusi vienu lēmumu ar diviem dažādiem saturiem, jo Lēmums un tā tulkojums atšķiras, Pārvalde paskaidro turpmāko. Saskaņā ar Patvēruma likuma 11. panta otrās daļas 7. punktu patvēruma meklētājam ir tiesības saņemt lēmuma, tā pārsūdzēšanas kārtības un

valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanas nosacījumu izskaidrojumu valodā, kuru viņš saprot, vai valodā, kuru ir pamats viņam uzskatīt par saprotamu. Pārvalde nav pieņēmusi dažāda satura lēmumus, bet ir sniegusi Lēmuma motīvu daļas izskaidrojumu franču valodā.

[6] Pieteicēja juridiskās palīdzības sniedzējs 2016. gada 12. aprīlī tiesai rakstveidā norādījis uz vairākiem izcelsmes valsts informācijas avotiem, kas pierāda Kongo DR vispārējo bīstamo drošības stāvokli, personu vajāšanu politisko uzskatu dēļ, cilvēktiesību pārkāpumus.

[7] Tiesas sēdē pieteicējs prasījumu uzturēja, bet Pārvaldes pārstāvis tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumos minētajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[8] Tiesa, pārbaudījusi lietas materiālus, noklausījusies procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi pierādījumus to kopsakarībā, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[9] Patvēruma likuma 37. panta pirmā daļa noteic, ka uz bēgļa statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību, piederību pie noteiktas sociālās grupas vai viņa politiskajiem uzskatiem, atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir, un nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt savas valstspiederības valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kurš, būdams ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, tādu pašu iemeslu dēļ nespēj vai nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas šā likuma 45. panta nosacījumi.

[10] Pieteicējs ir trešās valsts – Kongo DR – piederīgais, kurš atrodas ārpus savas valsts.

Lietā nav strīda arī par to, ka uz pieteicēju nav attiecināms neviens no Patvēruma likuma 45. panta nosacījumiem, līdz ar to šo apstākļu padziļināta izpēte nav nepieciešama.

[11] Vajāšanas jēdziens ir skaidrots Patvēruma likuma 38. pantā. Minētā likuma pants nosaka, ka par vajāšanu atzīstamas:

1) darbības, kas sava rakstura vai biežuma dēļ ir pietiekami smagas, lai radītu smagu cilvēka pamattiesību pārkāpumu;

2) vairākas darbības, arī cilvēktiesību pārkāpumu kopums, kas ir pietiekami smags, lai ietekmētu indivīdu šā panta pirmās daļas 1. punktā minētajam veidam līdzīgā veidā.

[12] Tiesai, izvērtējot, vai pieteicējam varētu būt pamats saņemt bēgļa statusu, ir jāpārbauda, vai pieteicēja norādītie apstākļi un viņa bailes no vajāšanas ir vērtējamas kā ticamas un pamatotas. Lai atzītu, ka personai ir tiesības uz bēgļa statusu, nepietiek, ka persona apgalvo, ka viņa baidās no vajāšanas, – bailēm ir jābūt pamatotām.

Tiesai, lai nonāktu pie secinājuma, vai pieteicēja bailes no vajāšanas ir pamatotas, ir jāvērtē pieteicēja sniegto paskaidrojumu ticamība.

[13] Tiesa uzskata, ka pieteicēja sniegtie paskaidrojumi par iemesliem, kuru dēļ pieteicējs ir bijis spiests atstāt izcelsmes valsti, nav ticami. Tiesas ieskatā pieteicēja sniegtais notikumu par viņa apcietināšanu izklāsts to kopumā un savstarpējā saistībā ir samākslots, sakāpināts, vietām pielāgots kādiem vispārzināmiem apstākļiem un satur daudzas detaļas, kurām nav saprātīga izskaidrojuma.

Tiesa uzskata par nelietderīgu sīki analizēt visus pieteicēja izklāstītos faktus un tādēļ akcentēs tikai galvenos aspektus, kuru dēļ tiesa uzskata pieteicēja stāstīto kopumā par sacerētu.

Vispirms, tiesai nav skaidrs iemesls, kura dēļ ir ticis aktīvi meklēts pieteicēja biedrs, kuru pieteicējs paslēpis savā dzīvesvietā. Tiesas ieskatā nav ticama skaidrojuma tam, kādēļ pieteicējs bez ierunām noticējis sava biedra lūguma motivācijai. Tā bijusi saistīta ar to, ka viņu it kā meklējusi policija saistībā ar incidentu, kas noticis pirms vairākiem gadiem vēlēšanu laikā. Nav saprotams, kādēļ policija izrādījusi interesi un pielikusi tādus pūliņus saistībā ar notikumu, kas tobrīd nekādas vērā ņemamas sekas nebija izraisījis, proti, konfliktsituācija vēlēšanu iecirknī bija aprobežojusies ar grūstīšanos vai kautiņu. Tiesai maz ticams liekas arī apstāklis, ka pēc aizturēšanas pieteicējam nav tikušas izvirzītas nekādas apsūdzības, vēl jo vairāk – viņš nav ticis pat nopratināts. Pieteicēja atbrīvošana no ieslodzījuma, kas it kā notikusi pēc kāda ģenerāļa mutiska rīkojuma, tāpat ir palikusi bez adekvāta izskaidrojuma. Šaubas pieteicēja skaidrojumiem par vajāšanu vairo arī tas, ka varas iestādes pēc viņa atbrīvošanās no ieslodzījuma (kas pēc būtības ir bijis vienas amatpersonas patvaļīgas rīcības akts) neko nav darījušas, lai atgrieztu viņu cietumā vai vismaz sauktu pie atbildības saistībā ar kādām darbībām, ko tās uzskatītu par nelikumīgām. Arī izceļošana no valsts, izmantojot gaisa satiksmi, noritējusi bez problēmām, kas norāda, ka pieteicējs meklējamo personu sarakstos nav bijis iekļauts.

Izcelsmes valsts informācija par Kongo DR liecina, ka varas iestāžu darbība nereti pārkāpj cilvēktiesības. Starptautiskā nevalstiskā organizācija *Amnesty International* norādījusi uz lielu skaitu patvaļīgu apcietināšanu, ko daudzos gadījumos veic speciālie, tai skaitā izlūkošanas, dienesti. Patvaļīgiem arestiem nereti seko ilgstošs ieslodzījums bez apsūdzības uzrādīšanas un tiesas akcepta, kā arī bez pieejas advokātam (*skat. https://www.amnesty.org/en/countries/africa/democratic-republic-of-the-congo/report-democratic-republic-of-the-congo/, skatīts 2016. gada 13. maijā*). Taču izskatāmajā gadījumā pieteicēja izklāsts tiesu nav pārliecinājis, jo tiesa uzskata, ka pieteicējs tikai izmantojis plaši zināmus apstākļus par cilvēktiesību stāvokli izcelsmes valstī, lai savam patvēruma lūgumam piešķirtu pamatojumu. Konkrētajā gadījumā tiesa ņem vērā, ka iepriekš izklāstītie izcelsmes valsti raksturojošie apstākļi attiecas vairāk uz politiski daudzmaz nozīmīgām personām – aktīvistiem, viedokļu līderiem, tiesību aizstāvjiem, proti, nav pamata uzskatīt, kā to faktiski centies pasniegt pieteicējs, ka patvaļīgas aizturēšanas un tai sekojošas turēšanas ieslodzījumā Kongo DR būtu ikdienišķa parādība, potenciāli vērsta pret jebkuru likumpārkāpēju vai valdībai pretēja viedokļa paudēju. Pieteicējs, pēc viņa teiktā, bijis aizturēts par meklētas personas slēpšanu. Interese par viņa politiskajiem uzskatiem vai aktivitātēm nav tikusi izrādīta.

Tiesa ir pārliecināta, ja varas iestāžu vēršanās pret pieteicēju patiešām būtu notikusi, tai katrā ziņā būtu bijis jānotiek citādā veidā, nekā to stāstījis pieteicējs.

Papildus iepriekš minētajam, pieteicēja stāstītā ticamību būtiski samazina fakts, ka pieteicējs ieguvis viltotu Eiropas Savienības dalībvalsts vīzu, jo tas pats par sevi neliecina par viņa godprātīgiem nolūkiem saistībā ar izceļošanu no valsts.

[14] Tā kā tiesa nav piešķīrusi ticamību pieteicēja paskaidrojumiem par vajāšanas faktu, tiesa atzīst, ka nav izpildījušies priekšnoteikumi bēgļa statusa piešķiršanai. Līdz ar to pieteikumu daļā par bēgļa statusa piešķiršanu ir jānoraida.

[15] Pieteicējs ir lūdzis arī? piešķirt viņam alternatīvo statusu, līdz ar to tiesai ir jāizvērtē, vai pastāv priekšnoteikumi šāda statusa piešķiršanai.

Atbilstoši Patvēruma likuma 40. panta pirmajai daļai alternatīvo statusu var piešķirt, ja ir pamats uzskatīt, ka viņš pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī varētu tikt pakļauts smagam kaitējumam un šā iemesla dēļ nespēj vai nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību.

Patvēruma likuma 41. pants skaidro, ka smags kaitējums šā likuma izpratnē ir:

1) nāves soda piespriešana patvēruma meklētājam vai tā izpilde;

2) patvēruma meklētāja spīdzināšana, necilvēcīga vai pazemojoša attieksme pret viņu vai viņa necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana;

3) smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā.

[16] Pieteicējs nav norādījis, ka viņam būtu piespriests nāves sods. Tāpat pieteicējs nav norādījis, ka būtu izvirzītas kādas konkrētas apsūdzības. Tomēr no pieteicēja paskaidrojumiem secināms, ka pieteicējs baidās no tā, ka vajātāji varētu viņu nogalināt, tātad faktiski izpildīt nāves sodu pat bez attiecīgām juridiskām procedūrām, vai pakļaut smagam kaitējumam.

Tomēr, tā kā tiesa, izvērtējusi priekšnoteikumus bēgļa statusa piešķiršanai pieteicējam, jau iepriekš secināja, ka pieteicēja sniegtā informācija nav ticama, un atzina, ka nav pamata pieteicējam piešķirt bēgļa statusu, tad, balstoties uz tiem pašiem apsvērumiem, tiesa atzīst, ka nav pamata uzskatīt, ka pieteicējs pēc atgriešanās savā valstī varētu tikt pakļauts nāves sodam vai necilvēcīgai vai pazemojošai sodīšanai.

[17] Izvērtējot, vai pieteicējs, ja viņš atgrieztos Kongo DR, varētu tikt pakļauts necilvēcīgai attieksmei un smagam dzīvības vai veselības apdraudējumam plaši izplatītas vardarbības vai bruņotu konfliktu dēļ, tiesa ņem vērā tiesas iegūtās ziņas par šo valsti.

ANO Stabilizācijas Misijas Kongo DR (*MONUSCO*) ģenerālsekretārs 2016. gada 9. marta ziņojumā ANO Drošības Padomei norādījis, ka atsevišķos Kongo DR austrumu reģionos joprojām saglabājas nestabila drošības situācija, bet Ziemeļu Kivu un Ituri provincēs tā ir pat pasliktinājusies. Dažādu grupējumu, to skaitā *Allied Democratic Forces* (ADF), *Forces démocratiques pour la libération du Rwanda* (FDLR), *the Union des patriotes pour la défense des innocents*, *Mayi-Mayi*, *Forces de résistance patriotiques de l'Ituri* (FRPI) aktivitātes un pret šiem grupējumiem valdības spēku īstenotās militārās operācijas pakļauj briesmām šajās teritorijās dzīvojošos civiliedzīvotājus (*skat. http://monusco.unmissions.org/sites/default/files/n1606133.pdf, skatīts 2016. gada 11. maijā*).

Tomēr kopumā secināms, ka visā valsts teritorijā nenorisinās plaši bruņoti konflikti un vispārēja vardarbība.

[18] Tiesai nav pamata uzskatīt, ka pieteicējs, atgriežoties Kongo DR, varētu tikt pakļauts smagam kaitējumam plaši izplatītas vardarbības iekšēju bruņotu konfliktu dēļ, īpaši ņemot vērā to, ka pieteicējs līdz savas valsts atstāšanai dzīvojis tās galvaspilsētā Kinšasā, kur līdz šim nav iesniegusies kāda no iepriekš minēto militāro grupējumu ietekme.

[19] Pieteicēja juridiskās palīdzības sniedzējs vērsis tiesas uzmanību uz informāciju, kas liecina par izrēķināšanos ar politiskajiem oponentiem. Tāpat 2015. gada aprīlī Kinšasā atrastais masu kaps norāda uz valstī notiekošu konfliktu.

Tiesa ņem vērā, ka publiski pieejamā izcelsmes valsts informācija liecina par ilgstošiem civiliem nemieriem un politisku nestabilitāti Kongo DR iekšienē. Par to liecina, piemēram, Lielbritānijas Ārlietu ministrijas publicētais aktuālais ziņojums par cilvēktiesību stāvokli Kongo DR (*pieejams https://www.gov.uk/government/publications/democratic-republic-of-the-congo-drc-human-rights-priority-country/democratic-republic-of-the-congo-drc-human-rights-priority-country#democratic-republic-of-the-congo-drc, skatīts 2016. gada 11. maijā*). Tāpat arī *MONUSCO* paudis bažas par Kongo DR varas iestāžu īstenoto pilsonisko brīvību ierobežošanu, vēršanos pret opozīcijas, masu informācijas līdzekļu un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem (*skat. http://monusco.unmissions.org/sites/default/files/n1606133.pdf, skatīts 2016. gada 11. maijā*).

Attiecībā uz 2015. gada aprīlī Kinšasā konstatēto apbedījumu norādāms, ka pieteicēja juridiskās palīdzības sniedzēja norādītajā informācijas avotā nav tiešu ziņu par to, ka šie cilvēki ir bijuši nogalināti, bet gan ir minēts, ka ziņas ir pretrunīgas. Proti, tikusi pieļauta iespēja, ka masu kapā tikuši apbedīti cilvēki, ar kuriem notikusi izrēķināšanās pēc notikumiem Kinšasā 2015. gada 19.-21. janvārī, kad masu protesti pret valsts prezidentu pārauga vardarbīgās sadursmēs ar policiju. Savukārt Kongo DR iekšlietu ministrs šo versiju noliedzis, norādot, ka minētajās sadursmēs bojāgājušo personu skaits ir zināms, savukārt masu kapā tikuši apbedīti līķi, kas pirms tam ilgstoši atradušies kādā no vietējiem morgiem (*skat. http://www.rtbf.be/info/monde/detail_rdc-une-fosse-commune-contenant-425-corps-decouverte-pres-de-kinshasa?id=8949534, skatīts 2016. gada 11. maijā*). Par minēto incidentu joprojām nav gūta pilnīga skaidrība. Kongo DR valdība pieturas pie apgalvojuma, ka apbedītie ir bijuši trūcīgu ģimeņu locekļi, kas nav varējuši atļauties bēres, neidentificētas personas un nedzīvi dzimuši bērni. Taču, neraugoties uz 2015. gada janvāra notikumos pazudušo protestētāju piederīgo, tiesību aizsardzības grupu, parlamenta locekļu, ANO, Eiropas Savienības un citu institūciju lūgumiem atvērt masu apbedījumu, līdz šim valdība nav pieņēmusi šādu lēmumu *(skat. https://www.hrw.org/news/2016/03/18/dispatches-still-no-clarity-dr-congo-mass-grave, skatīts 2016. gada 11. maijā)*.

[20] Neapšaubot Kongo DR situācijas nopietnību, politiskā nestabilitāte un ar to saistītie drošības apdraudējumi, kas izpaužas, piemēram, masu demonstrācijām pāraugot sadursmēs ar sabiedriskās kārtības uzturēšanas spēku vienībām, varas iestāžu īstenotās represijās pret atsevišķiem aktīvistiem, tiesas ieskatā tomēr nav pamats izdarīt secinājumu, ka pieteicējs, atgriežoties Kongo DR, neizbēgami varētu tikt pakļauts smagam kaitējumam.

Iepriekš minēto iemeslu dēļ tiesa secina, ka pieteicējam nav pamata piešķirt alternatīvo statusu. Līdz ar to pieteikums arī šajā daļā ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīva procesa likuma 246.-251.pantu, Patvēruma likuma 49. panta sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā.

Spriedums ir galīgs un nav pārsūdzams.

Tiesnesis R. Dončenko